

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	43011
Nom	Bioètica i Biopolítica
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	5.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2136 - M.U. en Ètica i Democràcia 12-V.2	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2136 - M.U. en Ètica i Democràcia 12-V.2	6 - Ètica, ciència i tecnologia	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
DOMINGO MORATALLA, AGUSTIN	170 - Filosofia del Dret, Moral i Política

RESUM

La matèria també podria rebre el nom de Bioètica i Democràcia per a precisar l'abast social i polític dels problemes biomèdics. La Bioètica està exercint un paper important en l'aclariment de les conviccions polítiques, en la delimitació dels espais públics de deliberació i en el disseny de les agendes legislatives dels diferents grups polítics. A més, la investigació biomèdica i el canvi accelerat de les societats modernes estan generant una ràpida transformació de les institucions sanitàries, no sols dels centres sanitaris públics sinó de les empreses sanitàries privades o d'iniciativa social. En este sentit, el curs vol capacitar a professionals de Filosofia, les Humanitats i les Ciències Socials en general (Economia, Dret, Relacions Internacionals, Ciència Política) perquè integren en la seua capacitat professional els desafiaments antropològics i axiològics de la Bioètica.

Objectius

1.- Conèixer la gènesi, el desenrotllament i les funcions de la Bioètica en una societat democràtica.

- 2.- Analitzar les teories i paradigmes filosòfics que intervenen en la fonamentació moral de la bioètica.
- 3.- Analitzar el valor i la importància de la Bioètica en els espais públics de deliberació democràtica.
- 4.- Descobrir les formes en què es fa present una filosofia de la vida/muerte en les iniciatives legislatives, els programes polítics i les tendències culturals.
- 5.- Capacitar-se per a dirigir, gestionar i administrar amb responsabilitat els Comitès d'Ètica en els seus diferents nivells.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

2136 - M.U. en Ètica i Democràcia 12-V.2

- Conèixer i saber utilitzar els models de racionalitat pràctica i l'argumentació moral i política.
- Conèixer i aplicar els drets fonamentals i d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics.
- Capacitar per afrontar críticament els problemes que plantegen les ciències en el món contemporani, coneixent l'estatut, les tasques i la metodologia de les ètiques aplicades, amb una referència especial a les biotecnologies, l'ètica ecològica, la bioètica fonamental i clínica, l'ètica de les organitzacions sanitàries i l'ètica de les professions i de les institucions.
- Diferenciar els elements morals dels sociològics, jurídics, religiosos i polítics en la deliberació pública sobre els problemes que planteja el desenvolupament científic i tecnològic des de l'ètica cívica d'una societat pluralista i democràtica.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.
- Participar en debats i discussions, dirigir-los i ser capaços de resumir-los i extraure d'ells les conclusions més rellevants.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Després del procés d'ensenyança-aprenentatge, l'alumne serà capaç de:

- Identificar els principals problemes ètics que aborda l'ètica ecològica, estudiant en quin grau l'acció humana està danyant el medi ambient o als animals.
- analitzar les diferents teories ètiques des de les quals s'ofereixen fonaments per a afrontar els dits problemes, mostrant de manera especial les diferències entre l'antropocentrisme i el fisiocentrisme.
- avaluar èticament les aportacions dels sabers científics i tecnològics per a la humanitat i la naturalesa en el seu conjunt.
- conèixer la gènesi, el desenrotllament i les funcions de la bioètica en una societat democràtica.
- analitzar el valor i la importància de la bioètica en els espais públics de deliberació democràtica.
- Dirigir, gestionar i administrar amb responsabilitat els comitès d'ètica en els seus diferents nivells.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Ètica i Bioètica: dels principis a las responsabilitats

2. Paradigmaes de Bioètica: És possible una Bioètica Europea?

3. L'absència de la Bioètica en les Teories de la Democràcia

4. La Bioètica en les agenda de la deliberació pública**5. El futur de la naturalesa humana: fronteres del curar, cuidar i criar****6. Teories ètiques sobre "salud pública": despotisme paternalista o justícia social?****VOLUM DE TREBALL**

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	26,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Seminaris	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Resolució de casos pràctics	15,00	0
TOTAL	105,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge més habitual serà la del seminari de treball. Este seminari vindrà precedit per un temps d'estudi previ i autònom que l'alumne realitzarà segons la distribució que es realitzarà en la primera sessió. El Seminari tindrà una estructura participativa on hi haurà exposicions del professor, lectures comentades dels textos, discussions sobre els mateixos i presentació de lectures-investigacions que hagen realitzat els alumnes. El seminari de treball serà un espai de referència per a completar altres activitats formatives relacionades amb els temes abordats: conferències, taules redones, congressos i altres activitats complementàries.

AVALUACIÓ

L'avaluació tindrà un caràcter continu, flexible i personalitzat, de manera que cada alumne establirà un pla de treball singularitzat segons l'àrea de què provinga, els interessos que manifeste en la investigació i les seues inquietuds professionals. Els criteris d'avaluació s'establixen entorn de tres àrees:

a.- Assistència i participació significativa en classes i seminaris;

- b.- Capacitat d'anàlisi crítica i claredat en les exposicions;
- c.- Presentació de treballs finals de les respectives matèries, seguint els criteris científics internacionals.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BALLESTEROS, J./FERNANDEZ, E.; (editors), *Biotecnología y posthumanismo*. Aranzadi, Cizur Menor 2007.
- BEORLEGUI, C.; *Humanos. Entre lo prehumano y lo posthumano*. Sal Terrae-Comillas, Madrid, 2019.
- DE MONTALVO, F.; *Bioconstitucionalismo. Una reflexión sobre la edición genómica desde y para la teoría del derecho constitucional*. Aranzadi, Madrid, 2020.
- HABERMAS, J.; *El futuro de la naturaleza humana, ¿Hacia una eugenesia liberal?*. Paidós, Barcelona, 2002.
- JONAS, H.; *El principio responsabilidad*. Herder / Círculo de lectores, Barcelona, 1997.
- JONAS, H.; *Técnica, medicina y ética*. Paidós, Barcelona, 1997.
- KEMP, P. (ed.); *Basic ethical principles in bioethics and Biolaw*. Instituto Borja de Bioética, Barcelona, 2001.
- RICOEUR, P.; *Lo Justo I*, Caparrós, Madrid, 1998, trad. A. DOMINGO; *Lo Justo II*. Trad. A. DOMINGO y T. DOMINGO, Trotta, Madrid, 2008.
- RICOEUR, P./ J. P. CHANGEUX; *La naturaleza y la regla. Lo que nos hace pensar*. Península, Barcelona, 1999.
- RICOEUR, P.; *Vivo hasta la muerte*. FCE, México 2009
- RICOEUR, P.; *Voluntad de responsabilidad*. Dykinson, Madrid, 2020.
- SANTOS, J.A/ ALBERT, M./HERMIDA, C.; *Bioética y nuevos derechos*. Comares, Granada, 2016.
- VICENTE GIMÉNEZ, T.; *Justicia ecológica en la era del antropoceno*. Trotta, Madrid, 2020.
- VIDAL, Ernesto; *Bioética y Derecho: la positivación de los principios*, *Anales de la Cátedra Francisco Suárez*, 52 (2018), 267-277.
- DOMINGO, A.; *Homo curans. El coraje de cuidar*. Encuentro, Madrid 2022.
- DOMINGO, A.; *El futuro del cuidado en una sociedad liberal* en S. PINAZO/ M. SÁNCHEZ, *Gerontología Social*. Pearson, Madrid, 2005.
- DOMINGO, A.; *Ética para Educadores*, PPC, Madrid, 2008.
- DOMINGO, A.; *Condición humana y ecología integral*. PPC, Madrid, 2019.
- DOMINGO, T.; *Bioética y hermenéutica. La aportación de Paul Ricoeur*: Compgrafic, Valencia, 2013.
- ESPOSITO, R.; *Comunidad, inmunidad y biopolítica*. Herder, Barcelona 2009, edición de 2020.
- ESPOSITO, R.; *Inmunitas. Protección y negación de la vida*. Amorrortu, Buenos Aires, 2009.
- FERRER, J.J.-ALVAREZ, J.C.; *Para fundamentar la Bioética*. Comillas-Desclée, Bilbao-Madrid, 2003.
- GAFO, J.; *Diez palabras clave en Bioética*. Verbo Divino, Estella, 1997.
- GRACIA, D.; *Fundamentos de Bioética*. Madrid, 1988. Nueva ed. en Triacastela, 2007.
- GRACIA, D.; *Como arqueros al blanco*. Estudios de Bioética. Triacastela, Madrid, 2004.

- GRACIA , VOLUNTAD DE de responsable;
- Gracia, D.; Voluntad de Responsabilidad. Dynkinson, Madrid, 2020.
- FEITO, L. (ed.); Estudios de bioética. Dykinson, Madrid, 1997.
- FEITO, L.; El sueño de lo posible. Bioética y Terapia génica. Publicaciones Universidad Comillas, Madrid, 1999.
- FERRY, J.L.; La revolución transhumanista. Alianza, Madrid, 2017.

